I sag 313/82

angående en anmodning, som Burgerlijke Rechtbank van Eerste Aanleg, Hasselt, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

NV TIEL-UTRECHT SCHADEVERZEKERING, Utrecht,

mod

GEMEENSCHAPPELIJK MOTORWAARBORGFONDS, Bruxelles,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 93 i forordning nr. 1408/71/EØF af 14. juni 1971 (EFT 1971 II, s. 366) om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet,

har

DOMSTOLEN (første afdeling)

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans og dommerne A. O'Keeffe og G. Bosco,

generaladvokat: P. VerLoren van Themaat
justitssekretær: P. Heim

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. Ved en færdselsulykke, som fandt sted i Hamont-Acher (Belgien) den 20. august 1977, blev den nederlandske statsborger Van Horne, gift Kenis, boende i Budel (Nederlandene), kvæstet. I henhold til en sygeforsikringsaftale, i henhold til hvilken hun havde krav på ydelser, modtog hun fra det private forsikringsselskab NV Tiel-Utrecht

Schadeverzekering en godtgørelse på 94 069 BFR til lægehjælp.

Ulykken gav anledning til, at der blev rejst straffesag mod Elisabeth Lammers, som førte et af de motorkøretøjer, der var indblandet i ulykken. Hof van Beroep, Antwerpen, frifandt imidlertid tiltalte ved en nu retskraftig dom af 16. februar 1979, da retten antog, at den virkeligt ansvarlige for ulykken var en tredje bilist, som er forblevet ukendt.

2. I henhold til den belgiske lov af 1. juli 1956 om lovpligtig ansvarsforsikring for motorkøretøjer (Moniteur belge af 15. 7. 1956), som gjaldt på tidspunktet for ulykken, indtræder en fælles garantifond i den skadevolders forpligtelser, som er ansvarlig for erstatningen af de skader, der følger af legemsbeskadigelse forårsaget i Belgien af motorkøretøjer, der er omfattet af den lovpligtige forsikring, når disse skader er fremkaldt ved brug af et motorkøretøj, der ikke er identificeret, eller som er stjålet, eller som ikke er dækket af en lovpligtig forsikring. Herom bestemmer lovens artikel 15, at enhver forsikringsgiver skal være tilsluttet en fælles garantifond, der godkendes af den kompetente minister. I henhold til disse bestemmelser er Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds (garantifonden) oprettet i form af et gensidigt forsikringsselskab, der er blevet godkendt ved kongelig anordning af 31. januar 1957 (Moniteur belge af 10. 1. 1957).

3. Da den pågældende ulykke var blevet forårsaget af en uidentificeret bilist, og da en af betingelserne for, at garantifonden kunne indtræde, således var opfyldt, indstævnede Van Horne's nederlandske forsikringsgiver fonden for underretten i Hasselt for at opnå refusion af det beløb, der var blevet udbetalt til skadelidte til lægehjælp. NV Tiel-Utrecht Schadeverzekering påberåbte sig herved for det første artikel 70, stk. 2, sidste afsnit, i den belgiske lov af 9. august 1963, hvorved der er indført og organiseret en obligatorisk forsikringsordning mod sygdom og invaliditet, og som lyder således:

»Forsikringsinstitutionen har en selvstændig ret til refusion af de udbetalte ydelser fra den fælles garantifond for motorkøretøjer, der er nævnt i artikel 15 i lov af 1. juli 1956 ... når den ulykke, i anledning af hvilken ydelserne er blevet udbetalt, er forårsaget af et motorkøretøj, som ikke er identificeret, som er stjålet eller som ikke er ansvarsforsikret i henhold til bestemmelserne i lov af 1. juli 1956«.

For det andet har sagsøgeren påberåbt sig artikel 93 i forordning nr. 1408/71/EØF, hvis stk. 1 lyder således:

»Såfremt en person modtager ydelser efter en medlemsstats lovgivning for en skade, der skyldes en begivenhed indtruffet på en anden medlemsstats område, gælder følgende regler for den forpligtede institutions eventuelle krav over for en erstatningspligtig tredjemand:

a) når den forpligtede institution efter den for denne gældende lovgivning er indtrådt i de krav, som modtageren har over for tredjemand, skal enhver

medlemsstat anerkende denne indtræden;

b) når den forpligtede institution har et selvstændigt krav over for tredjemand, skal enhver medlemsstat anerkende dette krav«.

4. Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds, sagsøgte i hovedsagen, har bestridt det nederlandske forsikringsselskabs ret til at påberåbe sig artikel 70 i den belgiske lov af 9. august 1963, da denne lov ved »forsikringsinstitutionen« kun forstår de belgiske institutioner, der er godkendt ved en belgisk kongelig anordning, og følgelig ikke et privat nederlandsk sygeforsikringsselskab, der har betalt de omtvistede udgifter i henhold til en forsikringsaftale. Sagsøgte mener desuden, at artikel 93 i forordning nr. 1408/71 ikke finder anvendelse, for så vidt Van Horne ikke har modtaget ydelser »efter en medlemsstats lovgivning«, idet den nederlandske forsikringsgivers betalingsforpligtelser følger af et kontraktsforhold.

5. Underretten i Hasselt har i sin forelæggelsesdom bemærket, at da artikel 93 i forordning nr. 1408/71 vedrører forpligtede »institutioners« krav over for en erstatningspligtig tredjemand, skal ordet »institution« forstås i den betydning, der er angivet i artikel 1, litra n), i samme forordning, nemlig således, at det i forhold til enhver medlemsstat betyder »det organ eller den myndighed, som det påhviler at administrere hele lovgivningen eller en del af den«. Retten mener, at sagsøgeren klart har denne egenskab og følgelig i denne henseende har ret til at kræve den nævnte refusion i henhold til nederlandsk ret. Der kan derimod være tvivl om, hvorvidt sagsøgeren opfylder de i den belgiske lov stillede betingelser med hensyn til institutionens beskaffenhed for, at den kan gøre regres over for garantifonden. Da loven af 9. august 1963 tillægger »forsikringsinstitutionen« en regresret og præciserer, at der ved forsikringsinstitution forstås »enhver autoriseret landssammenslutning og hjælpekassen for syge- og invalideforsikring«, er det ikke givet, at sagsøgeren er omfattet af disse kategorier.

Da der desuden i selve artikel 93, i forordning nr. 1408/71 og i overskriften hertil tales om »en erstatningspligtig tredjemand«, kan der være tvivl om, hvorvidt dette udtryk udelukkende sigter til en person, som er erstatningspligtig som skadevolder, eller om det også sigter til en institution som garantifonden — der netop er oprettet for at erstatte skader, som den på ingen måde har forvoldt.

Underretten i Hasselt har følgelig ved dom af 25. november 1982 udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1. Kan de 'institutioner', der nævnes i artikel 93, uanset om de betragtes som 'landssammenslutninger' eller 'hjælpekasser' i den betydning, hvori disse udtryk anvendes i artikel 2, litra d), i den belgiske lov af 9. august 1963, anses for at høre til de 'forsikringsinstitutioner', der omhandles i artikel 70, sidste stykke, i den belgiske lov af 9. august 1963?

2. Skal udtrykket 'erstatningspligtig tredjemand' i forordningens artikel 93 forstås som personer, der er ansvarlige for en skade og forpligtet til at erstatte den, jfr. artiklerne 1382 ff. i den belgiske code civil, eller skal udtrykket tværtimod fortolkes videre, således at det omfatter enhver regresret over for tredjemand, uanset på hvilket retsgrundlag«?

6. Forelæggelsesdommen er registreret på Domstolens justitskontor den 10. december 1982.

I henhold til artikel 20 i statutten for Domstolen er der indgivet indlæg af Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds, sagsøgeren i hovedsagen, ved advokat Ludovic De Gryse, advokat ved den belgiske Cour de Cassation, og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Manfred Beschel, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat F. Herbert, Bruxelles.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlig forhandling uden forudgående bevisførelse. Den har dog opfordret parterne til skriftligt inden retsmødet at besvare en række spørgsmål.

Ved kendelse afsagt den 8. juni 1983 i henhold til procesreglementets artikel 95, stk. 1 og 2, har Domstolen besluttet at henvise sagen til første afdeling.

II — Indlæg for Domstolen

Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds har med hensyn til det første spørgsmål indledningsvis bemærket, at Domstolen i henhold til EØF-traktatens artikel 177, stk. 1, litra b), har kompetence til at afgøre spørgsmål om fortolkningen af retsakter fra Fællesskabets institutioner, mens fortolkningen af medlemsstaternes nationale ret derimod er forbeholdt de nationale domstoles kompetence. Det af underretten i Hasselt stillede første spørgsmål vedrører ikke fortolkningen af fællesskabsretten, men fortolkningen af belgisk ret, navnlig af artikel 2, litra d), og artikel 70, stk. 2, sidste afsnit, i den belgiske lov af 9. august 1963 om indførelse og organisering af en obligatorisk forsikringsordning mod sygdom og invaliditet.

Som spørgsmålet er stillet, drejer det sig om, hvorvidt sagsøgeren har de egenskaber, der ifølge den belgiske lov er betingelser for at kunne gøre regreskrav gældende mod garantifonden. Da loven tillægger forsikringsinstitutionen en selvstændig ret til refusion, er spørgsmålet, om sagsøgeren kan anses for »en forsikringsinstitution« i den nævnte lovs forstand. Selv om forordning nr. 1408/71 ganske vist nævnes i spørgsmålet, er det blot for at få oplyst, om en institution eller en myndighed, der kan anses for en »institution« i den i forordningens artikel 93 forudsatte betydning, ligeledes og uden videre må anses for en »forsikringsinstitution« i den betydning, der forudsættes i artikel 70 i den belgiske lov af 9. august 1963. Spørgsmålet udmunder altså i alle tilfælde i et spørgsmål om fortolkning af national ret, og Domstolen har følgelig ikke kompetence til at afgøre det.

Subsidiært, for det tilfælde, at det præjudicielle spørgsmål alligevel kan forstås som vedrørende fortolkningen af fællesskabsretten, har garantifonden bemærket, at artikel 93 i forordning nr. 1408/71 — ligesom artikel 52 i den tidligere forordning på området (Rådets

forordning nr. 3 af 25. 9. 1958 om social sikring af vandrende arbejdstagere, JO 1958, s. 561) — med hensyn til spørgsmålet, om den forpligtede institution kan indtræde i skadelidtes krav i den medlemsstat, hvor skaden er sket, eller har et »selvstændigt krav«, blot henviser til institutionens nationale lovgivning. Navnlig har artikel 93 ikke skabt nogen ændring i bestemmelserne om ansvar uden for kontrakt, som stadig udelukkende henhører under national ret.

Men bestemmelserne om de krav, som ofre for færdselsulykker har over for en fælles garantifond, når den ansvarlige for ulykken er forblevet ukendt, medfører, for så vidt de bestemmer, at fonden indtræder i skadevolderens forpligtelse, en væsentlig undtagelse fra de normale regler om ansvar uden for kontrakt, men er ligeledes en del af den retlige regulering af dette ansvar, som artikel 93 i forordning nr. 1408/71 har ladet være intakt. Fællesskabsretten afviger altså ikke fra de nationale retsregler — i dette tilfælde de belgiske — som fastsætter de tilfælde, i hvilke garantifonden indtræder i skadevolderens erstatningspligt, og de nærmere betingelser herfor. Til disse nationale bestemmelser hører bl.a. artikel 70 i den belgiske lov af 9. august 1963, som udelukkende tillægger »forsikringsinstitutionen« ret til at gøre krav gældende mod garantifonden; denne forsikringsinstitution kan i øvrigt kun identificeres på baggrund af artikel 2, litra d), i samme lov, som omtaler de »godkendte landssammenslutninger« samt hjælpekassen og syge- og invalideforsikring. Da de godkendte landssammenslutninger ifølge samme lovs artikel 3 kun er dem, som er godkendt i henhold til den kongelige anordning af 22. september 1955, tilkommer retten til at rejse krav om godtgørelse kun de forsikringsinstitutioner, der er godkendt i henhold til den belgiske lovgivning. Følgelig kan denne ret ikke gives til en privat nederlandsk forsikringsinstitution som sagsøgeren i hovedsagen.

For så vidt angår det andet spørgsmål, har garantifonden understreget, at artikel 93 i forordning nr. 1408/71 kan fortolkes forskelligt, fordi artiklens overskrift nævner institutionernes krav over for en »erstatningspligtig« tredjemand (i den franske udgave: des tiers responsables, egentlig ansvarlige tredjemænd), mens der i artiklens tekst omtales krav over for en erstatningspligtig tredjemand (i den franske udgave: des tiers tenus à la réparation du dommage, egentlig tredjemænd, som er forpligtet til at erstatte tabet). Da bestemmelserne om garantifondens indgriben desuden henhører under den retlige regulering af ansvar uden for kontrakt, som fortsat henhører udelukkende under national ret, kan spørgsmålet kun løses på baggrund af national ret.

Garantifonden mener følgelig, at for så vidt Domstolen er kompetent til at besvare de af den forelæggende domstol stillede spørgsmål, må det konkluderes, at der intet kan udledes af fællesskabsretten om spørgsmålet, hvorvidt en forsikringsgiver for udgifter til lægehjælp i en medlemsstat, som har betalt erstatning for skader som følge af en færdselsulykke, der er sket i en anden medlemsstat, i sidstnævnte stat kan udøve en regresret mod en garantifond, som ifølge denne stats lovgivning indtræder i stedet for en tredjemand, der er forblevet ukendt, og som er ansvarlig for ulykken.

Kommissionen har ligeledes givet udtryk for tvivl om, hvorvidt de af den forelæggende ret stillede spørgsmål er relevante, om end af andre grunde end de af garantifonden fremførte.

Efter Kommissionens mening indeholder artikel 93 i forordning nr. 1408/71 en lovkonfliktregel, idet den bestemmer, at alle medlemsstater skal anerkende krav, som består i henhold til den lovgivning, som den pågældende institution anvender, enten i form af indtræden eller i form af et selvstændigt krav. Artiklen finder følgelig ikke anvendelse, når der ikke, som i dette tilfælde, foreligger et spørgsmål om anerkendelse, da retten anvender den nationale ret på kravet. Fortolkningen af artikel 93 er følgelig kun af betydning, hvis regreskravet hører under forordning nr. 1408/71's materielle og personelle anvendelsesområde, og hvis regreskravet ikke er reguleret af belgisk lovgivning, men af nederlandsk lovgivning.

Hvad angår det »personelle« anvendelsesområde, har den forelæggende domstol imidlertid ikke præciseret, om skadelidte på tidspunktet for begivenhederne hørte til den persongruppe, som er omfattet af forordning nr. 1408/71, nemlig lønmodtagere og deres familiemedlemmer.

Hvad angår forordningens materielle anvendelsesområde, må det understreges, at denne ifølge artikel 4, stk. 1, finder anvendelse på enhver »lovgivning« om sociale forsikringsgrene, der bl.a. vedrører ydelser i anledning af sygdom. Artikel 93 omtaler personer, der modtager ydelser »efter en medlemsstats lovgivning«. Men ifølge artikel 1, litra j), i forordning nr. 1408/71 omfatter udtrykket »lovgivning« ikke bestående eller fremtidige aftaleretlige bestemmelser, selv om der af en offentlig myndighed er tillagt dem almindelig retsvirkning eller er foretaget en udvidelse af deres gyldighedsområde. Følgelig falder den betaling af udgifter ved sygdom, som sagsøgeren i hovedsagen har foretaget i henhold til en aftale, ikke ind under forordningen, da en privat forsikringsgiver ifølge nederlandsk lovgivning om social sikring kun kan gribe ind i et meget specielt tilfælde, som intet har at gøre med det foreliggende.

Kommissionen mener derfor, at man er uden for anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71; følgelig er spørgsmålene om fortolkningen af artikel 93 uden genstand.

Subsidiært og for det tilfælde, at Domstolen ikke tilslutter sig Kommissionens foregående bemærkninger, har Kommissionen bemærket, at såvel underretten i Hasselt som parterne i hovedsagen med urette er af den opfattelse, at sagsøgeren i hovedsagens regreskrav må bedømmes i henhold til den belgiske lov, eventuelt under hensyn til artikel 93 i forordning nr. 1408/71. Såvel belgisk retspraksis som belgisk teori anerkender, at forsikringsgiverens lovbestemte indtræden i det krav, ofret for en retskrænkelse har, er uafhængig af de bestemmelser, der gælder for den retsstridige handling, da den er omfattet af den lovgivning, der gælder for den betaling, som bevirker indtræden; i Belgien skal spørgsmålet om, hvornår der sker indtræden, derfor ikke afgøres i henhold til den »lex loci commissi delicti«, der gælder for den retsstridige handling og dens følger, men i henhold til den lov, der regulerer den indtrædendes retsstilling, som ligger til grund for betalingen. Samme princip gælder ifølge artikel 93 i forordning

nr. 1408/71 på anvendelsesområdet for fællesskabsforordningerne om social sikring. Den forelæggende domstol skulle derfor afgøre, om forsikringsgiveren, fordi den har godtgjort skadelidtes udgifter til lægehjælp, er indtrådt i den forsikredes krav i henhold til den lov, der gælder for forsikringsaftalen, nemlig den nederlandske lov, eller om denne betaling giver forsikringsgiveren et selvstændigt krav. Det følger heraf, at hvis Domstolen mener, at man er inden for den nævnte forordnings anvendelsesområde, bliver spørgsmålet om fortolkningen af artikel 93 af betydning.

På grundlag af disse præmisser har Kommissionen vedrørende det første spørgsmål bemærket, at ifølge forordningens artikel 1, litra n), betyder udtrykket »institution« i forhold til enhver medlemsstat »det organ eller den myndighed, som det påhviler at administrere hele lovgivningen eller en del af den«. De »forsikringsinstitutioner«, der er nævnt i artikel 70, sidste afsnit, og i artikel 2 i den belgiske lov af 9. august 1963, svarer til begrebet »institution«, som det er fastsat i fællesskabsforordningen. Det er i øvrigt kun i det omfang, sagsøgeren i hovedsagen optræder som en institution, som det påhviler at administrere hele den nederlandske lovgivning om social sikring eller en del af den, at den kan anses for en »institution« i forordning nr. 1408/71's forstand.

Med hensyn til det andet spørgsmål mener Kommissionen, at svaret kun kan søges i en fortolkning af artikel 93, som tager hensyn til, at denne bestemmelse er en lovkonfliktregel, hvilket Domstolen allerede har fastslået flere gange. Bl.a. har Domstolen sondret mellem på den ene side spørgsmålet om, hvilken ret der finder anvendelse på en indtræden, og på den anden side spørgsmålet om, hvilken ret der finder anvendelse på udøvelsen af de krav, der er indtrådt i, eller af det selvstændige krav. Om der sker indtræder, eller om der er tale om et selvstændigt krav, afgøres i henhold til den lovgivning, der gælder for den pågældende institution, mens kravets materielle indhold bestemmes af de nationale retsregler, der gælder for skadelidtes erstatningskravs opståen og afgrænsning.

Det skal altså afgøres i henhold til den ret, der i henhold til »lex fori« finder anvendelse på skadelidtes krav, om forsikringsinstitutionen, når den gør det selvstændige krav eller det krav, den er indtrådt i, gældende, som er tillagt den i henhold til dens egen nationale lovgivning, kun kan gøre kravet gældende mod den ansvarlige tredjemand eller også mod ikke-ansvarlige tredjemænd, som alligevel i henhold til loven er forpligtede til at erstatte tabet.

I det foreliggende tilfælde kan sagsøgeren i hovedsagen følgelig kun fremsætte krav over for garantifonden, hvis sagsøgeren ifølge nederlandsk ret indtræder i skadelidtes krav eller har et selvstændigt krav, og for så vidt den »lex loci commissi delicti«, som i Belgien gælder for skadelidtes krav, faktisk tillægger den forsikrede et krav mod fonden.

Kommissionen har som konklusion foreslået, at de præjudicielle spørgsmål besvares således:

1. Ifølge artikel 1, litra n), i forordning nr. 1408/71 betyder udtrykket »institution«, som bl.a. forekommer i samme forordnings artikel 93, i forhold til enhver medlemsstat det

organ eller den myndighed, som det påhviler at administrere hele lovgivningen eller en del af den. Kun for så vidt sagsøgeren i hovedsagen optræder i egenskab af et organ, som det påhviler at administrere hele den pågældende sociale sikringslovgivning eller en del af den, kan sagsøgeren anses for en »institution« i forordning nr. 1408/71's forstand.

2. Med henblik på anvendelsen af artikel 93 i forordning nr. 1408/71 skal det afgøres i henhold til den ret, som i kraft af lex fori-princippet gælder for skadelidtes krav, om institutionen, når den gør det selvstændige krav gældende, eller det krav, som den er indtrådt i, kun kan rejse kravet over for den ansvarlige tredjemand, eller om den ligeledes kan rejse kravet over for tredjemænd, som ikke er ansvarlige, men som alligevel i henhold til særlige bestemmelser er erstatningspligtige.

III — Svar på spørgsmål, stillet af Domstolen

Domstolen har opfordret Kommissionen til nærmere at præcisere, om det svar, som den har foreslået på det andet spørgsmål fra den forelæggende domstol, indebærer en betingelse om, at lex fori (i dette tilfælde begrænsning af indtræden i skadelidtes krav til belgiske institutioner) skal være overensstemmelse med fællesskabsrettens almindelige principper, herunder traktatens artikel 7.

Kommissionen har svaret, at spørgsmålet om en eventuel konflikt mellem lex fori — belgisk lov — og fællesskabsretten ikke kan opstå i dette tilfælde. Den belgiske rets bestemmelser om, at retten til at indtræde i skadelidtes krav er begrænset til belgiske institutioner, kan nemlig kun komme i betragtning i det omfang, det af lex fori følger, at belgisk ret faktisk skal finde anvendelse på skadelidtes krav, hvilket skal afgøres af den nationale domstol; skulle dette blive tilfældet, spiller den nævnte begrænsning alligevel ingen rolle, idet den således udpegede lov ikke indeholder bestemmelser om spørgsmålet om den kompetence, der er tillagt den pågældende institution med hensyn til at fremsætte det afledte eller selvstændige krav. Bestemmelsen om, at kun belgiske institutioner kan indtræde i skadelidtes krav eller rejse et selvstændigt krav, ophæves af artikel 93 i forordning nr. 1408/71, idet denne artikel bestemmer, at retten til at indtræde i skadelidtes krav eller til at rejse et selvstændigt krav skal anerkendes.

Som svar på et andet spørgsmål fra Domstolen har forsikringsselskabet NV Tiel-Utrecht Schadeverzekering bekræftet, at Van Horne's forsikring udeluk-kende hviler på en aftale. Selskabet har ligeledes oplyst, at Van Horne ikke er arbejdstager og heller ikke er en arbejdstagers familiemedlem i den i forordning nr. 1408/71 forudsatte betydning.

IV — Mundtlig forhandling

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Manfred Beschel, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat F. Herbert, Bruxelles, har afgivet mundtlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 20. oktober 1983.

Præmisser

1 Ved dom af 25. november 1982, indgået til Domstolen den 10. december s.å., har Burgerlijke Rechtbank van Eerste Aanleg, Hasselt (Belgien), i henhold til EØF-traktatens artikel 177 stillet to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 93 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag mellem det nederlandske forsikringsselskab NV Tiel-Utrecht Schadeverzekering og den belgiske Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds (Den fælles Garantifond for Motorkøretøjer) som følge af en færdselsulykke, der fandt sted i Belgien, og hvor den nederlandske statsborger fru Van Horne, som er bosat i Nederlandene, blev kvæstet.

3 Efter en retssag blev det konstateret, at den pågældende ulykke var forårsaget af en tredjemand, der var forblevet ukendt. Selskabet Tiel-Utrecht, som i henhold til en sygeforsikringsaftale med Van Horne havde udbetalt denne en godtgørelse på 94 069 BFR til lægehjælp, anlagde derefter i Belgien sag med påstand om refusion af dette beløb mod Den fælles Garantifond for Motorkøretøjer, som ifølge belgisk lov skal erstatte skader forårsaget af motorkøretøjer, som ikke er identificeret, som er stjålet eller som ikke er forsikret.

4 Den fælles Garantifond anførte for den belgiske domstol, at den ikke var forpligtet til at refundere det beløb, som Tiel-Utrecht havde betalt Van Horne, idet bestemmelserne i den belgiske lov af 9. august 1963 om den obligatoriske forsikringsordning mod sygdom og invaliditet, navnlig artikel 70, kun giver de belgiske institutioner, som har til opgave at anvende bestemmelserne i loven om den obligatoriske forsikring, adgang til at rejse krav mod fonden.

5 Tiel-Utrecht anførte med henvisning til artikel 93 i forordning nr. 1408/71, at selskabet måtte anses for den »institution« i denne forordnings forstand og følgelig ved analogi måtte sidestilles med de belgiske forsikringsinstitutioner.

6 Den fælles Garantifond anførte heroverfor, at den påberåbte fællesskabsforordning ikke fandt anvendelse i sagen, for så vidt forholdet mellem Tiel-Utrecht og den forsikrede var baseret på aftale, og bestred, at den nationale lovgivning kunne anvendes »analogt« med hensyn til en nederlandsk juridisk person.

7 Retten i Hasselt forelagde derfor Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1. Kan de 'institutioner', der nævnes i artikel 93, uanset om de betragtes som 'landssammenslutninger' eller 'hjælpekasser' i den betydning, hvori disse udtryk anvendes i artikel 2, litra d), i den belgiske lov af 9. august 1963, anses for at høre til de 'forsikringsinstitutioner', der omhandles i artikel 70, sidste stykke, i den belgiske lov af 9. august 1963?

2. Skal udtrykket 'erstatningspligtig tredjemand' i forordningens artikel 93 forstås som personer, der er ansvarlige for en skade og forpligtet til at erstatte den, jfr. artiklerne 1382 ff. i den belgiske code civil, eller skal udtrykket tværtimod fortolkes videre, således at det omfatter enhver regresret over for tredjemand, uanset på hvilket retsgrundlag«?

8 Det bemærkes, at artikel 15 i den belgiske lov af 1. juli 1956 om lovpligtig ansvarsforsikring for motorkøretøjer bestemmer, at enhver forsikringsgiver skal være tilsluttet en fælles garantifond, som skal indtræde i visse skadevolderes forpligtelser og navnlig erstatte skader som følge af legemsbeskadigelse forårsaget af motorkøretøjer, der ikke er identificeret, eller som er stjålet, eller som ikke er dækket af en lovpligtig forsikring. Netop med dette formål for øje er Den fælles Garantifond for Motorkøretøjer blevet oprettet i form af et gensidigt forsikringsselskab og er blevet godkendt ved anordning af 31. januar 1957.

9 I den belgiske lov af 9. august 1963, hvorved der er indført og organiseret en obligatorisk forsikringsordning mod sygdom og invaliditet, fastlægges i artikel 70 forholdet mellem de institutioner, der administrerer syge- og invaliditetsforsikringen, og Den fælles Garantifond for Motorkøretøjer, for så vidt angår de udgifter, som forsikringsinstitutionerne afholder som følge af færdelsulykker, der er forårsaget af Motorkøretøjer, som ikke er identifi-

ceret, som er stjålet, eller som ikke er lovligt forsikret. Denne lov bestemmer, at forsikringsinstitutionen i sådanne tilfælde »har en selvstændig ret til refusion af de udbetalte ydelser fra Den fælles Garantifond for Motorkøretøjer, der er nævnt i artikel 15 i lov af 1. juli 1956«. Samme lovs artikel 2, litra d), bestemmer, at der ved »forsikringsinstitutioner« forstås hjælpekassen for syge- og invalideforsikring og de »autoriserede landssammenslutninger«, dvs. alene belgiske institutioner.

10 Artikel 93 i forordning nr. 1408/71, som har overskriften: »Forpligtede institutioners krav over for en erstatningspligtig tredjemand«, bestemmer:

»Såfremt en person modtager ydelser efter en medlemsstats lovgivning for en skade, der skyldes en begivenhed indtruffet på en anden medlemsstats område, gælder følgende regler for den forpligtede institutions eventuelle krav over for en erstatningspligtig tredjemand:

a) når den forpligtede institution efter den for denne gældende lovgivning er indtrådt i de krav, som modtageren har over for tredjemand, skal enhver medlemsstat anerkende denne indtræden;

b) når den forpligtede institution har et selvstændigt krav over for tredjemand, skal enhver medlemsstat anerkende dette krav«.

11 Efter Kommissionens opfattelse finder forordning nr. 1408/71 ikke anvendelse i det foreliggende tilfælde, for så vidt det med hensyn til det personelle anvendelsesområde på ingen måde fremgår af sagen, at Van Horne hører til kredsen af arbejdstagere, der flytter inden for Fællesskabet, eller deres familier, og da forholdet mellem Van Horne og Tiel-Utrecht, for så vidt angår det materielle anvendelsesområde, åbenbart er baseret på en privatretlig aftale og ikke på anvendelse af en lovgivning vedrørende lovpligtig forsikring mod sygdom og invaliditet.

Det første spørgsmål

12 For så vidt det første spørgsmål, således som det er formuleret, synes at angå fortolkningen af en nationalretlig bestemmelse — i dette tilfælde artikel 70 i den belgiske lov af 9. august 1963 — bemærkes, at Domstolen af de oplys-

ninger, der er forelagt af den nationale domstol, kan udlede de fællesskabsretlige momenter, som i betragtning af sagens genstand kræver en fortolkning eller en bedømmelse af deres gyldighed.

13 Med henblik herpå og i betragtning af, at den forelæggende domstol i begrundelsen for sin anmodning om præjudiciel afgørelse har ytret tvivl om rækkevidden af begrebet »institution« i den i artikel 93, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 forudsatte betydning, må det første spørgsmål forstås således, at det i det væsentlige tilsigter en fortolkning af dette begreb.

14 Ifølge artikel 1, litra n), i forordning nr. 1408/71 betyder udtrykket »institution« i forhold til enhver medlemsstat »det organ eller den myndighed, som det påhviler at administrere hele lovgivningen eller en del af den«. I samme forordnings artikel 4, stk. 1, afgrænses begrebet »lovgivning« således, at det under overskriften »Sagligt anvendelsesområde«, præciseres, at forordningen finder anvendelse »på enhver lovgivning om sociale sikringsgrene«, der opregnes i stk. 1 og 2. På denne baggrund defineres begrebet lovgivning i artikel 1, litra j), hvorefter udtrykket »lovgivning« i forhold til enhver medlemsstat [betyder] bestående og fremtidige love, administrative forskrifter, vedtægtsmæssige bestemmelser og alle andre gennemførelsesregler vedrørende de i artikel 4, stk. 1 og 2, nævnte sociale sikringsgrene eller sikringsordninger, dog med udelukkelse af »bestemmelser i bestående eller fremtidige kollektive overenskomster«.

15 Det første spørgsmål må derfor besvares med, at udtrykket »institution«, som omhandles i artikel 93 i forordning nr. 1408/71, i forhold til enhver medlemsstat betyder det organ eller den myndighed, som det påhviler at administrere hele eller en del af en medlemsstats lovgivning vedrørende de i denne forordning nævnte sociale sikringsgrene eller sikringsordninger.

16 Det fremgår i øvrigt af de foregående betragtninger, at forordning nr. 1408/71 ikke finder anvendelse på »bestemmelser i kollektive overenskomster«. Tiel-Utrecht har under retsforhandlingerne som svar på et spørgsmål fra Domstolen erklæret, at den forsikring, i henhold til hvilken det havde betalt ydelser til Van Horne, udelukkende hvilede på aftale. Det må derfor fastslås, at forholdet mellem Van Horne og Tiel-Utrecht ikke er omfattet af den nævnte forordnings materielle anvendelsesområde.

17 Herefter er det ikke nødvendigt at besvare den forelæggende domstols andet spørgsmål, for så vidt dette vedrører en særlig bestemmelse i en forordning, som i sin helhed ikke finder anvendelse på det ovennævnte forhold.

Sagens omkostninger

18 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (første afdeling)

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt den af Burgerlijke Rechtbank van Eerste Aanleg, Hasselt, ved dom af 25. november 1982, for ret:

Udtrykket »institution«, som omhandles i artikel 93 i forordning nr. 1408/71, betyder i forhold til enhver medlemsstat det organ eller den myndighed, som det påhviler at administrere hele eller en del af en medlemsstats lovgivning vedrørende de i denne forordning nævnte sociale sikringsgrene eller sikringsordninger.

Koopmans O'Keeffe Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. marts 1984.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

D. Louterman
Fuldmægtig

T. Koopmans
Formand for første afdeling